

Проданюк Ф.М.

Київський національний університет технологій та дизайну

АГРАРНА ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ – ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ДЕРЖАВНОГО ПЕРЕВОРОТУ 29 КВІТНЯ 1918 РОКУ В УКРАЇНІ

У роботі проаналізовано основні положення аграрної та земельної політики Української Народної Республіки (УНР) у добу правління Української Центральної Ради (УЦР). Брестський (Берестейський) мирний договір між Українською Народною Республікою та державами Четверного союзу був укладений 9 лютого 1918 року. Він мав надзвичайно велике значення для обох сторін. Для Української Народної Республіки це був перший міжнародний правовий акт, який дозволив молодій державі припинити воєнні дії на Західному фронті, визначав межі західних кордонів Української Народної Республіки, дозволив встановити дипломатичні та консульські відносини із впливовими європейськими країнами, обумовлював основні принципи торговельних зносин між державами, питання обміну полоненими й інтернованими цивільними громадянами. Країни Четверного союзу прагнули забезпечити свої потреби у продовольстві та сировині.

Весною 1918 року Німеччина й Австро-Угорщина встановили свій контроль над Україною. Але забезпечити постачання з території України в Центральні держави продовольства, сільськогосподарської продукції та сировини німецькі й австро-угорські війська не змогли. Це була одна із причин загострення стосунків уряду Української Народної Республіки з австро-німецьким командуванням.

У березні 1918 року Українську Народну Республіку охопила політична та соціально-економічна криза. Цьому сприяли аграрна політика керівництва Української Народної Республіки, загострення стосунків Української Центральної Ради з австро-німецьким командуванням, а також нездатність української влади контролювати дії селян. Останні на власний розсуд займалися стихійними зрівняльними переділами. Німецькі й австро-угорські дипломати і військові намагалися змусити керівні органи України доповнити власну аграрну політику суттєвими змінами.

Українські малоземельні та безземельні селяни не підтримували та не дотримувалися норм земельного законодавства Української Народної Республіки. Вони часто на свій розсуд здійснювали перерозподіл земельної власності на селі. Українська Центральна Рада втратила підтримку в українського селянства і сприяла зростанню авторитету консервативних політичних сил. Останні почали відкрито закликати не лише до зміни земельної політики, але й усунення Української Центральної Ради від влади.

У квітні 1918 року німецькі й австро-угорські генерали узгодили план тиску на українську владу. Він передбачав сприяння найшвидшому укладанню керівництвом України вигідного для Центральних держав торгового договору між Українською Народною Республікою і Німеччиною й Австро-Угорщиною, який мав деталізувати економічні положення Брестського мирного договору. План також передбачав встановлення цілковитого контролю над внутрішньою політикою Української Народної Республіки та підготовку державного перевороту в Україні.

29 квітня 1918 року у приміщенні київського цирку проходив Конгрес хліборобів-власників, який обрав гетьманом України П. Скоропадського. У цей же день було оголошено «Грамоту до всього українського народу».

Ключові слова: Українська Центральна Рада, УНР, аграрна політика, державний переворот 29 квітня в Україні, Центральні держави, селяни.

Постановка проблеми. 31 березня 2020 р. Верховна Рада ухвалила Закон № 552–ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення» [1], який під тиском зовнішніх чин-

ників започаткував земельну реформу в нашій державі. Однак навіть після його затвердження гострота обговорення основних положень законодавчого акта не спала. Серед його противників не лише представники опозиційних політич-

них сил, але й частина фермерів України. Тому в сучасних умовах зростає необхідність звернутися до об'єктивного аналізу історичного досвіду аграрної політики Української Центральної Ради (далі – УЦР) та з'ясування соціально-економічних причин державного перевороту в Україні 29 квітня 1918 р. Адже нині, як і 102 роки тому, спроби проведення земельних реформ на українських землях мають значний вплив на внутрішню політику незалежної України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні напрями аграрної політики УЦР проаналізували у своїх роботах В. Верстюк, В. Верига, В. Дудка, О. Завальнюк, П. Захарченко, Б. Кравченко, Н. Ковальова, М. Кордон, Д. Левчук, В. Мальків, О. Мороз, С. Злупко, Ю. Пасічна, О. Реєнт, В. Солдатенко, Н. Земзюліна, Ю. Хоптяра, В. Щербатюк. Історіографічні аспекти даної проблеми проаналізували О. Житков, Н. Земзюліна, В. Капелюшний, Г. Салата й інші. Причини державного перевороту в Україні 29 квітня 1918 р. розкрили П. Білян, А. Буравченков, О. Гавриленко, П. Гай-Нижник, С. Грибоедов, І. Гошуляк, О. Кудлай, Б. Малиновський, І. Логвіненко, Г. Папакін, Р. Пиріг, Ф. Проданюк, Ю. Терещенко й інші.

Постановка завдання. Метою даної роботи є з'ясування впливу аграрної політики УЦР на загострення суспільно-політичної та соціально-економічної кризи в Українській Народній Республіці (далі – УНР) весною 1918 р., а також на державний переворот 29 квітня в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У вітчизняній та зарубіжній історіографії прийнято традиційно виділяти декілька течій стосовно оцінок причин державного перевороту в Україні 29 квітня 1918 р. Представники цих напрямів сходяться на тому, що значний вплив на зміну влади в Україні мали політична й економічна криза, гострий дефіцит кваліфікованих кадрів та вплив зовнішнього чинника [2].

Брестський (Берестейський) мирний договір між Українською Народною Республікою та державами Четверного союзу (Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія та Туреччина) мав надзвичайно велике значення для обох сторін. УНР уклала свій перший міжнародний правовий акт, який дозволив їй припинити воєнні дії, визначив межі західних кордонів УНР, дозволив встановити дипломатичні та консульські відносини із впливовими європейськими країнами, обумовлював основні принципи торговельних відносин із цими державами, узгодив питання про обмін полоненими й інтернованими цивільними громадянами тощо. Унаслідок

укладання даного договору УНР набула статусу нейтральної незалежної держави [3].

На початку 1918 р. військово-політична ситуація складалася таким чином, що незалежна УНР була потрібна Німеччині як повноправний суб'єкт Брестського переговорного процесу для тиску на більшовицьку Росію, а Україна, у свою чергу, конче потребувала захисту від червоної експансії. Крім того, вона розглядалася як потенційне джерело постачання продовольства для Центральних держав [4, с. 57]. 18 лютого 1918 р. німецькі частини під командуванням генерала О. Лізінгена розпочали звільняти територію України від загонів російських більшовиків. Одним із важливих напрямів наступу вони обрали Волинь. Цей напрям був обраний не випадково. На території Волині та Поділлі були розташовані склади Південно-Західного та Румунського фронтів, на яких зберігалися значні запаси харчів, амуніції та зброї [6, с. 24]. Оперативною ціллю для цієї армійської групи був визначений Київ [5, с. 195]. 28 лютого 1918 р. до даної військової операції долучилися й австро-угорські війська.

Проблеми відносин керівництва УНР із німецьким і австро-угорським командуванням проаналізовано в наукових роботах П. Боровського, Т. Горінкевича, І. Каменецького, В. Дмитришина, В. Верстюка, Р. Пирога, Н. Кришиної, О. Кураєва, С. Гнатюка, М. Несука та багатьох інших. Тривалий час вітчизняні та закордонні дослідники для аналізу періоду перебування німецьких і австро-угорських військ на території України в 1918 р. вживали термін «окупація». На початку XXI ст. низка дослідників відмовилися від використання даного усталеного терміна і запропонували замінити його поняттям «контроль» [7]. На нашу думку, кваліфікований критичний аналіз такої позиції дав у своїх працях Р. Пиріг [4]. Відомий учений акцентує увагу на тому, що вже у другій половині березня 1918 р. німецьке й австро-угорське командування почало ігнорувати уряд УНР та поводитися як повноправний господар на українських землях [4].

У березні 1918 р. уряд УНР і УЦР повернулися в Київ. Керівництво УНР змушене було вирішувати низку нагальних питань національного державного будівництва. Гостро стояло питання необхідності формування нових напрямів аграрної політики та внесення змін у земельну реформу. Адже в Раду Народних Міністрів УНР та в Міністерство земельних справ сотнями поступали відомості про те, що в багатьох повітах та губерніях України положення «Тимчасового земельного

закону» не лише селяни, але й члени земельних комітетів та місцевих органів влади трактували на свій розсуд. Земельна реформа охопила лише колишні поміщицькі господарства. Більшість маєтків та економії було зруйновано. За короткий час були знищені розплідники породистої худоби. Така ж доля спіткала й розсадники, висококультурні господарства, у яких велися наукові дослідження [8, с. 61–62].

Велика кількість зауважень була й до складу та роботи земельних комітетів. Персональний склад багатьох земельних комітетів було обрано поспіхом. Часто вони склалися з випадкових людей, які навіть не мали належного агрономічного рівня освіти [8, с. 62–63].

Місцеві органи влади вимагали від уряду УНР та Міністерства народних земельних справ терміново підготувати та видати тимчасовий статут повітових та волосних земельних комітетів, а також негайно провести перевибори до них нових членів [8, с. 63]. Однак тривалий час статут земельних комітетів так і не був підготовлений. Лише 15 квітня 1918 р. його проект був розглянутий Радою Народних Міністрів, а 20 квітня 1918 р. вдалося затвердити штати земельних комітетів [8, с. 68].

Особливо критичним було становище у прифронтових областях УНР. Там у масовому порядку проходило нищення державного майна. Худобу, хліб, зброю й інші товари викрадали та вивозили за кордон без всякого дозволу місцевої влади [9].

У цих умовах УЦР мала вжити радикальних заходів для вирішення нагальних проблем земельної реформи. Однак в оприлюдненій 13 березня 1918 р. «Відозві Української Центральної Ради до громадян Української Народної Республіки» аграрній політиці та земельному питанню було присвячено всього декілька речень. По-перше, повідомлялося про те, що УЦР не буде змінювати свого курсу, який був вироблений III і IV Універсалами. «Як віддала вона всю землю робочому народові земельним законом, так на тім вона і стоїть». По-друге, вона закликала громадян УНР: «Подбати особливо про те, щоб земля, яка перейшла до рук трудящого народу, була б уся засіяна, бо в хлібі наше багатство» [10, с. 198].

У березні 1918 р. Рада Народних Міністрів (далі – РНК) УНР декілька раз змінювала керівництво Народного міністерства земельних справ. 10 березня на засіданні РНК виконавцем обов'язків Міністерства призначили члена УЦР М. Кухаренка [10, с. 192]. Однак уже через декілька днів у Міністерства загострилися від-

носини з Народним міністерством продовольчих справ. У керівництва цих двох відомств були протилежні підходи не лише щодо стану та перспектив розвитку цукрової промисловості в Україні, але й стосовно основних напрямів аграрної та продовольчої політики [10, с. 210].

24 березня 1918 р. на засіданні Малої Ради було остаточно затверджено новий склад Ради Народних Міністрів. Народним міністром земельних справ і харчування було призначено політичного і державного діяча, кооператора, члена УПСР М. Ковалевського. У той же день голова Ради Народних Міністрів УНР В. Голубович виступив із черговою програмою українського уряду. Вона містила такі принципові положення: земельне міністерство виступало за збереження Універсалів і законів, виданих свого часу Центральною Радою; земельну реформу в Україні мали здійснювати земельні комітети; особливу увагу передбачалося звернути на засів земельних площ в Україні; контроль за засівом земельних наділів покладался на спеціально підготовлених агентів та інструкторів [10, с. 228].

УЦР була створена представниками соціалістичних партій, спілок та організацій. У ній були представлені 17 соціалістичних партій, а серед них найвпливовішими були Українська робітничка партія (далі – УСДРП) та Українська партія соціалістів революціонерів (далі – УПСР). Дуже швидко представники соціалістичних партій монополізували за собою право виступати від імені трудового народу України. Кардинальних змін не відбулося й весною 1918 р.

У 1917–1918 рр. відбувається процес становлення українського хліборобського руху. Дослідники виділяють в ньому дві течії – консервативну та ліберальну. До консервативної відносять Союз земельних власників (далі – СЗВ) та Раду землян, які об'єднували у своїх рядах колишніх поміщиків. Останні виступали за збереження приватної власності на землю та неподільність великих латифундій.

СЗВ був першою і тривалий час єдиною правою політичною партією на території України. У 1917 р. її місцеві організації входили до складу Всеросійського союзу земельних власників, а згодом перетворилися на всеукраїнську організацію. На думку дослідниці О. Любовець, на початку 1918 р. СЗВ налічував на території України 100–150 тисяч членів. Весною 1918 р. СЗВ став впливовою опозиційною політичною організацією до діяльності УЦР та репрезентував інтереси не лише колишніх поміщиків, але й частини замож-

ного селянства. До СЗВ власників за національною ознакою входили представники різних національностей. Однак українці в ньому становили значну меншість. Однією із причин такого стану варто вважати вороже ставлення більшості членів СЗВ до ідей побудови української державності та до національно-визвольного руху [11, с. 60–62]. У березні – квітні 1918 р. СЗВ відкрито виступав проти примусового викупу поміщицьких земель та усунення від влади УЦР та її соціалістичного уряду. Він прагнув за допомогою командування окупаційних військ встановити на українських землях одноосібну владу [11, с. 63].

Ліберальний напрям був представлений Українською демократично-хліборобською партією (далі – УДХП). Її соціальною базою були дрібні та середні землевласники, які прагнули до розвитку хутірської системи господарювання та збереження непорушності приватної власності на землю [12, с. 189]. 25 березня 1918 р. Українська демократично-хліборобська партія сприяла проведенню в Лубнах першого хліборобського з'їзду. На партійному форумі було ухвалено низку рішень: створення рівних умов для діяльності соціалістичних і несоціалістичних партій, поповнення складу УЦР представниками хліборобського руху [13, с. 64].

УДХП підтримувала ідею примусового вилучення земель у поміщиків [11, с. 63]. Для реалізації цих рішень з'їзд відправив до Києва спеціальну делегацію із 205 членів. Однак керівництво УЦР відхилило ці вимоги й відмовилось від будь-яких переговорів. Негативна позиція лідерів УЦР змусила делегатів влаштувати мітинг, на якому оголосили про свої прагнення скликати наприкінці квітня 1918 р. Всеукраїнський з'їзд хліборобів [12, с. 190].

Наприкінці березня 1918 р. в Україні виникла ще одна права суспільно-політична організація – Українська народна громада. Остання виникла з ініціативи генерала П. Скоропадського. Вона об'єднала у своїх рядах колишніх землевласників, колишніх військових І Українського корпусу та Вільного козацтва, які прагнули повалення УЦР і встановлення на території України сильної диктаторської влади у формі гетьманату [11, с. 63].

Весною 1918 р. Німеччина й Австро-Угорщина встановили свій контроль над Україною. Однак забезпечити планомірне постачання в Центральні держави продовольства, сільськогосподарської продукції та сировиною німецькі й австро-угорські війська не змогли. Цьому заважала соціально-економічна політика УЦР, її

аграрна політика, нездатність української влади контролювати дії селян. Дуже швидко німецькі військові та дипломати переконалися в управлінському безсилі уряду УНР забезпечити постачання хлібних запасів та сировини в Німеччину. Німецькі й австро-угорські дипломати і військові намагалися змусити керівні органи України внести у власну аграрну політику суттєві зміни. 21 березня 1918 р. німецькі економічні радники завершили підготовку двох законопроектів, які мала затвердити УЦР. Перший передбачав вимогу до селян повернути колишнім власникам захоплені поміщицькі землі та надати селянам право купівлі поміщицьких земель. Другий вимагав від усіх власників земель забезпечити весняну посівну кампанію [14, с. 27].

Коли Центральна Рада ухвалювала названий законопроект, вона не лише не врахувала позицію окупаційних військ та колишніх поміщиків, але й інтереси тих, кого вважала своєю соціальною опорою: українського селянства. Своєю земельною політикою Центральна Рада втратила підтримку в українського селянства і сприяла зростанню авторитету консервативних політичних сил. Останні почали відкрито закликати не лише до зміни земельної політики, але й до усунення Центральної Ради від влади.

Весною 1918 р. в УНР була реальна загроза того, що селяни не зможуть засіяти значну частину посівних площ України. Німецьке командування вирішило взяти під свій контроль основні напрями аграрної та продовольчої політики УНР. Воно оприлюднило наказ командувача Київської групи армій генерал-фельдмаршала Германа Готфріда Еміля фон Айхгорна від 6 квітня 1918 р. «Про засів полів». У ньому німецький генерал «ставив під сумнів здатність українських селян засіяти усі землі УНР» та в ультимативній формі доручав своїм військам «взяти під свій контроль посівну кампанію 1918 р. в Україні» [14, с. 26]. Однак уряд УНР негативно відреагував на спроби тиску, а Мала Рада звернулася до німецького уряду та депутатів парламенту з різким протестом. Дипломатичний демарш Малої Ради не вплинув на позицію німецького командування. Останнє почало готувати зміну влади в Україні.

У квітні 1918 р., під керівництвом начальника штабу групи армій «Київ» німецького генерал-лейтенанта Вільгельма Гренера, було узгоджено план тиску на українську владу. Він передбачав такі дії: 1) сприяння найшвидшому укладанню керівництвом України вигідного для Центральних держав торгового договору між УНР і Німеччиною й Австро-Угорщиною, який мав деталізу-

вати економічні положення Брестського мирного договору; 2) встановлення цілковитого контролю над внутрішньою політикою УНР; 3) підготовку державного перевороту в Україні та сприяння приходу до влади лідера, який би виконував умови Брестського мирного договору. Перший пункт цього плану був реалізований укладанням 23 квітня 1918 р. в Києві «Господарського договору між УНР і Німеччиною та Австро-Угорщиною». Соціальною базою нової влади мала стати консервативна частина населення, яка становила приблизно 20% населення України [15, с. 310].

У ніч із 23 на 24 квітня 1918 р. у приміщенні керівника штабу Київської групи армій генерала В. Гренера була проведена спеціальна нарада, де було узгоджено питання про державний переворот в Україні й остаточно визначено кандидатуру його майбутнього керівника. Перевагу віддали генералу Павлу Скоропадському, якого змусили підписати попередні умови [16].

29 квітня 1918 р. у приміщенні київського цирку проходив Конгрес хліборобів-власників, який обрав гетьманом України П. Скоропадського. У цей же день було оголошено «Грамоту до всього українського народу».

Висновки. Значний вплив в УЦР та в уряді УНР мали представники двох впливових національних політичних партій: УПСР і УСДРП. Їхні представники очолювали два впливові напрями в УЦР, які намагалися втілити в життя різні шляхи ухвалення основних положень аграрної політики та вирішення земельного питання на українських землях. Керівництво УПСР захищало ідею цілковитого скасування на території України приватної власності на землю та передача її у власність держави. Натомість члени УСДРП прихильно відносились до збереження великих прибуткових, зразкових хазяйств і маєтків для забезпечення продуктивності сільського господарства під контролем УНР. Дану позицію підтримували й інші помірковані національні партії й організації. Під тиском УПСР в УНР було ухвалене земельне законодавство, яке не враховувало мож-

ливі політичні, економічні та соціальні наслідки земельної реформи.

Надати земельному міністерству суттєву допомогу у втіленні в життя основних положень реформи мали земельні комітети всіх рівнів. Однак УЦР, український уряд та земельне міністерство так і не спромоглися підготувати статут цих органів.

Аграрна та земельна політика УНР була сформована під впливом УПСР. Вони фактично сприяли легалізації процесу самочинного захоплення селянами поміщицьких земель та реманенту. Після приходу на українські землі німецьких і австро-угорських військ цей процес на був призупинений, а набув масового характеру.

Суттєвим недоліком української дипломатії та керівництва УНР варто вважати той факт, що у правовому відношенні умови перебування німецьких і австро-угорських військ на території УНР не були регламентовані. Згодом це дозволило командуванню окупаційних військ на свій розсуд запровадити масові реквізиції продовольства та сировини, а також систему розписок.

Весною 1918 р. Німеччина й Австро-Угорщина встановили свій контроль над Україною. Але забезпечити постачання з території України в Центральні держави продовольства, сільськогосподарської продукції та сировини німецькі й австро-угорські війська не змогли. Це була одна із причин загострення стосунків уряду УНР з австро-німецьким командуванням. Відсутність достатнього досвіду керівних органів УНР, управлінське безсилля уряду, анархія та бездіяльність місцевої влади ставили під сумнів можливість виконання умов постачання в Центральні держави хліба і сировини. Німецькі й австро-угорські дипломати і військові намагалися змусити керівні органи України доповнити власну аграрну політику суттєвими змінами. Німецькі генерали розпочали відкрито втручатися у внутрішні справи УНР, запровадили військово-польові суди та смертну кару. У другій половині квітня 1918 р. німецькі генерали розпочали активну підготовку зміни влади в Україні.

Список літератури:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення : Закон № 552–ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-IX#Text>.
2. Проданюк Ф. Причини поразки Центральної Ради та приходу до влади гетьмана Павла Скоропадського: сучасний стан дослідження наукової проблеми. *Вітчизняна наука на зламі епох : проблеми та перспективи розвитку* : матеріали XXIV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 25–26 червня 2016 р. . Переяслав-Хмельницький, 2016. Вип. 24. С. 17–23.
3. Лупандін О.І. Брестський мирний договір з державами Четверного союзу 9 лютого 1918 р. *Енциклопедія історії України* / редкол. : В. Смолій (гол.) та ін. ; НАН України, Інститут історії України. Київ : Наукова думка, 2003. Т. 1 : А – В. 688 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Brestskyj_myrnij_9_1918.

4. Пиріг Р. Відносини України і Центральних держав : нетипова окупація 1918 р. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2018. 358 с.
5. Україна між самовизначенням та окупацією : 1917–1922 рр. / Вольфрам Дорнік та ін. ; упоряд. В. Дорнік. Пер. з нім. В. Кам'янець ; наук. ред. Р. Пиріг. Київ : Ніка-Центр, 2015. 512 с.
6. Дем'янюк О. Волинська губернія в Українській революції: доба УНР. *Педагогічний пошук*. 2018. № 2 (98). С. 20–25.
7. Лупандін О. Австро-німецький контроль 1918. *Енциклопедія історії України* / редкол. : В. Смолій (гол.) та ін. ; НАН України, Інститут історії України. Київ : Наукова думка, 2003. Т. 1 : А – В. 688 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Avstro_vijsk.
8. Кудлай О. Створення та діяльність народного міністерства земельних справ Української Народної Республіки (червень 1917 р. – квітень 1918 р.). Київ : Інститут історії України НАН України, 2011. 83 с.
9. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. Ф. 1060. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 57–58 зв.
10. Українська Центральна рада : документи і матеріали : у 2-х т. / упорядн. : В. Верстюк (керівник) та ін. Київ : Наук. думка, 1997. Т. 2 : 10 грудня 1917 р. – 29 квітня 1918 р. 424 с.
11. Любовець О. Всеукраїнський союз земельних власників у політичній системі Гетьманату П. Скоропадського. *Український історичний журнал*. 2008. № 4. С. 60–72.
12. Передній І. Український хліборобський рух в умовах суспільно-політичних процесів 1917–1918 рр. *Український селянин*. 2010. Вип. 12. С. 189–191.
13. Шемет С. До історії української демократично-хліборобської партії. *Хліборобська Україна*. Відень, 1920. Зб. 1.
14. Пиріг Р. Фельдмаршал Герман Айхгорн: служба та смерть в Україні (квітень – липень 1918 р.). *Український історичний журнал*. 2017. № 3. С. 24–45.
15. Субтельний О. Україна : Історія. Київ : Либідь, 1991. 512 с.
16. Дорошенко Дмитро Іванович Історія України, 1917–1923 рр. : у 2-х т. : документально-наукове видання / упоряд.: К. Галушко. Київ : Темпора, 2002. 352 с.

Prodanyuk F.M. AGRICULTURAL POLICY OF THE UPR IS AN IMPORTANT FACTOR OF THE COUP D'ETAT OF APRIL 29, 1918 IN UKRAINE

The paper analyzes the main provisions of the agrarian and land policy of the Ukrainian People's Republic (UPR) during the reign of the Ukrainian Central Rada (UCR) in March – April 1918. Brest (Berestayskiy) Peace Treaty between the UPR and the states of the Quaternary Union was concluded on February 9, 1918. It was extremely important for both parties. For the UPR – this was the first international legal act allowed the young state to cease hostilities on the Western Front, defined the borders of the western borders of the UPR, allowed to establish diplomatic and consular relations with influential European countries, stipulated the basic principles of trade relations between states, exchange of prisoners and interned civilians. The countries of the Quaternary Union sought to meet their needs for food and raw materials.

In the spring of 1918, Germany and Austria-Hungary established their control over Ukraine. However, German and Austro-Hungarian troops were unable to supply food, agricultural products and raw materials from Ukraine to the Central Powers. This was one of the important reasons for the aggravation of relations between the UPR government and the Austria-German command.

In March 1918, a political and socio-economic crisis arose in the UPR. This was facilitated by the agrarian policy of the UPR leadership, the aggravation of the UCR's relations with the Austria-German command, and the inability of the Ukrainian authorities to control the actions of the peasants. The latter, at their own discretion, engaged in spontaneous equalization redistributions. German and Austro-Hungarian diplomats and the military tried to force Ukraine's governing bodies to supplement their own agrarian policy with significant changes.

Ukrainian land-hungry and landless peasants did not support or adhere to the norms of the UPR's land legislation. They often redistributed land ownership in the countryside at their own discretion. The UCR lost the support of the Ukrainian peasantry and contributed to the growth of the authority of conservative political forces. The latter began to openly call for a change not only in land policy, but also in the removal of the UCR from power.

In April 1918, German and Austro-Hungarian generals agreed on a plan to put pressure on the Ukrainian authorities. It provided for assistance in the earliest possible signing by the Ukrainian leadership of a trade agreement between the UPR and Germany and Austria-Hungary, which was beneficial for the Central Powers,

which had to detail the economic provisions of the Brest Peace Treaty. The plan also provided for the establishment of full control over the domestic policy of the UPR and the preparation of a coup d'état in Ukraine.

On April 29, 1918, a Congress of farmers-owners was held in the premises of the Kiev Circus, which elected P. Skoropadsky Hetman of Ukraine. On the same day, the "Hramota (appeal) to the whole Ukrainian people" was announced.

Key words: *Ukrainian Central Rada, UPR, agrarian policy, coup d'état on April 29 in Ukraine, Central Powers, peasants.*